

2012

AÑO INTERNACIONAL DE LA
ENERGÍA SOSTENIBLE
PARA TODOS

Imatge: activitat amb escolars a l'Hort Històric del CEACV.

Butlletí Informatiu del Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana

Núm. 10 QUADRIMESTRAL ceacv@gva.es

BUTLLETÍ INFORMATIU DEL CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA

NÚM. 10 QUADRIMESTRAL
EQUIP D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DEL CEACV

SUMARI

0. EDITORIAL	3
1. LA RESSENYA LITERÀRIA	4
2. ELS WEBS DESTACATS	6
3. LA RESSENYA AUDIOVISUAL	8
4. LES BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS	10
5. ACTIVITATS D'ALTRES ENTITATS.....	12
6. CONEIX EL CEACV.....	14
7. EL FULL DE L'HORT'	15
8. ACTIVITATS AL CEACV	17
9. CENTRE DE DOCUMENTACIÓ CEACV.....	20
10. NOVETATS REBUDES AL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CEACV	21

EDITORIAL

Què ha segut de les expectatives de Rio+20?

La finalitat de la Conferència de Rio+20 era la de renovar el compromís polític a favor del desenvolupament sostenible, i abordar qüestions com l'economia verda en el context del desenvolupament sostenible i l'erradicació de la pobresa. Sembla que el dia d'abans a l'inici de la Cimera, es va signar el document final, El futur que volem, quan dies abans encara quedaven més de la tercera part dels punts per consensuar. Molts dels estats signants mostraren la seua satisfacció pel fet d'haver aconseguit el consens. Però moltes organitzacions no governamentals, entre les quals es troben les més grans a nivell mundial, han manifestat que els compromisos adoptats finalment van ser molt poc ambiciosos. És el futur que volem? Podeu consultar el document a <http://rio20.net/iniciativas/el-futuro-que-queremos-documento-final-de-la-conferencia-rio20>.

També s'apropa una important cita per al pròxim any 2013, es tracta del seté congres mundial d'educació ambiental, que se celebrarà del 9 al 14 de juny en Marrakech (Marroc), al següent enllaç podreu trobar més informació sobre este event, en el cas de la presentació de comunicacions el termini finalitza el 31 d'octubre de 2012: www.weec2013.org/es

RIO+20

Conferencia de las Naciones Unidas
sobre el Desarrollo Sostenible

1. LA RESSENYA LITERÀRIA

DESPILFARRO. EL ESCÁNDALO GLOBAL DE LA COMIDA EPIDÈMIA D'OPULÈNCIA, EPIDÈMIA DE FAM

Tristram Stuart

Traducció: María Hernández Díaz

Alianza Editorial

Madrid. 2011. 462 pàgines.

Tots, o almenys una bona part dels que ja tenim uns quants anys, encara recordarem quan érem menuts aquelles recomanacions o ordes a l'hora de dinar o sopar que ens aconsellaven deixar el plat ben net, sense deixar-nos gens ni mica del menjar que teníem a la nostra disposició. Eren altres temps, en què els nostres pares i, sobretot, el nostres avis havien après, per força, la necessitat de traure el màxim rendiment dels aliments després de passar una guerra i una postguerra duríssimes, on eren molt escassos.

Este senzill acte de supervivència s'ha anat enrarint cada vegada més, per sort, però també per desgràcia, ja que els elements de sostenibilitat ambiental i social que portaven lligats estos comportaments han anat dissolent-se entre l'abundància d'aliments, i de tot tipus, de què gaudim en el primer món.

En l'actualitat, el balafiament d'aliments s'ha convertit en un problema ambiental més, però amb unes connotacions socials que superen de llarg eixa vessant ambiental.

Esta publicació és un crit de protesta per esta situació, un món en què es produïxen aliments per a poder alimentar sobradament la població que acull, però en què cada dia moren persones per la falta d'una alimentació en condicions. Una situació generada per les desigualtats, pels interessos comercials, per problemes polítics, tècnics o de distribució i transport però que, en qualsevol cas, no fan més que afegir llenya a un foc que a poc a poc va consumint els que disposen de menys recursos.

L'autor ens planteja una problemàtica que es genera de manera global, però amb uns actors ben definits, des dels mateixos productors fins a nosaltres, els consumidors finals, però amb uns col·lectius que estan encapçalant clarament este procés balafiador de recursos com són els transformadors i fabricants d'aliments, els distribuïdors i els comercialitzadors finals, on destaquen negativament les grans cadenes de comercialització d'aliments.

Esta pèrdua contínua d'aliments està centralitzada principalment en els països del primer món, a pesar que en els països pobres també es dona principalment per problemes de falta d'infraestructures per a la seua conservació i distribució, mentre que en el primer món els aliments es perden per producció excessiva, descartats per raons simplement d'aspecte, problemes derivats de la legislació que s'aplica o per simple desídia i absència de consciència.

Davant esta problemàtica global, la publicació aporta una abundant informació al voltant de com es perden els aliments i per què, on, qui n'és el responsable en molts casos, i finalment ens aporta solucions per a tractar de fer minvar el problema, tant de manera general com també per a fer actuar senzills ciutadans i ciutadanes a través dels seus hàbits diaris de consum.

No cal entrar massa en profunditat per a comprendre que este problema és de caràcter ambiental, ja que per a produir, manipular, transformar, transportar, comercialitzar i consumir qualsevol aliment hi ha darrere una sèrie de impactes ambientals associats, des del consum d'aigua o energia fins a la generació d'ingents quantitats de residus, o des de la transformació de terres verges o boscos en espais agrícoles amb la pèrdua consegüent de biodiversitat fins a la contribució al canvi climàtic global, però també, i de manera alarmant, és un problema social i ètic, és un problema humà, perquè mentre uns vivim en un món sense carències, on es llancen tones i tones d'aliments als abocadors amb total despreocupació, altres no tenen pràcticament res per emportar-se a la boca.

D'esta manera, l'objectiu final del llibre és moure consciències per a tractar de reduir este problema generant sistemes per aprofitar millor els aliments per a consum humà i donant altres usos als que ja no siguen aprofitables per a l'alimentació humana, però si per a altres activitats. En resum, aprofitant al màxim els recursos, de manera que es reduïska la pressió sobre els sistemes naturals per la producció d'aliments i que la població a escala global pugua tindre una accessibilitat major a eixos recursos alimentaris com a element bàsic per a la seua qualitat de vida.

En este procés, tots podem ficar el nostre granet d'arena: simplement, recordem que ens deien els nostres avis.

Víctor Benlloch Tamborero

Biòleg. Tècnic del Centre d'Educació Ambiental de la CV.

2. ELS WEBS DESTACATS

L'energia és un factor determinant per a l'actual sistema de vida, malgrat açò, la seua forma principal d'obtenció, basada en fonts no renovables i altament contaminants, fa que no siga viable en un futur no excessivament llunyà. Els ciutadans han d'estar informats sobre estos temes per a així poder prendre decisions responsables que, des del seu àmbit, afavorisquen una major sostenibilitat del sistema.

Us presentem tres webs per a mostrar-vos opcions informatives per a conèixer millor aspectes relacionats amb la producció, gestió i consum de l'energia.

Crisis energética

<http://www.crisisenergetica.org>

Esta és una web participativa, creada amb les aportacions dels usuaris . És una web crítica, d'anàlisi de la situació energètica mundial i que oferix un verdader fòrum de debat sobre l'energia. En castellà.

El bienvenido(s) a Crisis Energética. Hoy es Monday, June 25 2012 @ 02:43 AM CDT

Crisis Energética

Respuestas a los retos energéticos del SXXI

Enviar historia Foro Wiki Enlaces Guía de uso Mi cuenta Salir Búsqueda

Energía global 2011: el petróleo sigue estancado, auge del carbón

Friday, June 15 2012 @ 04:34 AM CDT
Autor: Redacción CE
Lecturas: 439

Consumo global de energía primaria 2011

Categoría	Porcentaje
Carbón	33,07%
Petróleo	30,34%
Gas natural	23,67%

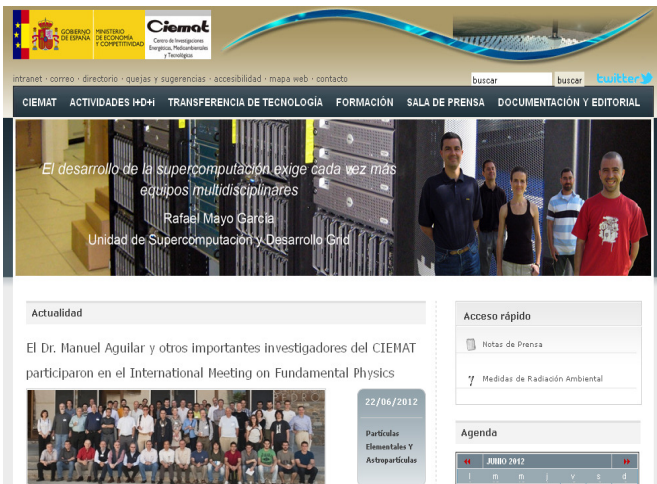
Bitácora
Página Inicial
Comunicados (243/0)
Artículos (1.064/0)
Noticias (1.071/0)
Informes (177/0)
Economía (38/0)

Secciones
Materiales didácticos
Combustibles Fósiles
Geopolítica energética
Sostenibilidad
Die Off (traducciones)
Energías renovables
Energía nuclear

Energía Diario

<http://www.energiadiario.com>

És un mitjà de comunicació especialitzat, de referència en l'àmbit de l'energia. Combina informació rigorosa i puntual amb l'anàlisi i seguiment de totes les qüestions d'interès i transcendència relacionades amb l'energia. En castellà.

Centro de Investigaciones Energéticas, Medioambientales y Tecnológicas

<http://www.ciemat.es/>

Esta és la web del CIEMAT (Centro de Investigaciones Energéticas, Medioambientales y Tecnológicas), un organisme públic d'investigació adscrit al Ministeri d'Economia i Competitivitat a través de la Secretaria d'Estat d'Investigació, Desenvolupament i Innovació, focalitzat principalment en els àmbits de l'energia i el medi ambient i els camps tecnològics que hi estan relacionats.

Serafín Huertas.

I.T. Agrícola. Educador del CEACV

3. LA RESSENYA AUDIOVISUAL

El butlletí del CEACV inicia en este número una nova secció en què es comentaran documents audiovisuals amb interès ambiental. Pretén donar a conèixer treballs que moltes vegades no arriben al gran públic i que pel seu contingut són mereixedors de tindre una major difusió, en impulsar valors, idees o accions tendents a millorar la societat i fer-la més sostenible ambientalment i socialment.

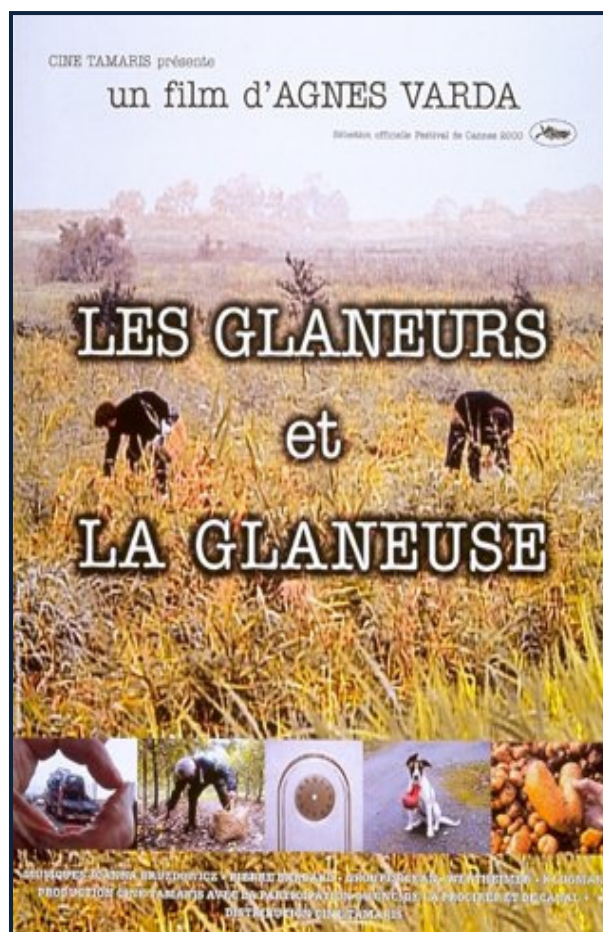
Els espigoladors i l'espigoladora

TÍTOL ORIGINAL	<i>Les glaneurs et la glaneuse</i>
ANY	2000
DURACIÓ	82 min
PAÍS	França
DIRECTORA	<i>Agnès Varda</i>
PREMIS	<i>Associació de Crítics de Los Angeles: Millor documental. 2001</i>
GÈNERE	<i>Documental</i>

El balafament, el mal ús i la pèrdua d'aliments és un problema important a l'àmbit mundial i és una clara manifestació de la conscienciació de la nostra societat amb unes clares implicacions ambientals, ètiques i socials, a més d'econòmiques.

Són ja diversos els treballs documentals i literaris que aborden este assumpte, en el cas que ens ocupa, el documental d'Agnès Varda *Els espigoladors i l'espigoladora*, uneix denúncia amb reflexió per a tractar este tema.

L'autora, traça en la seua obra un paral·lelisme entre les tradicionals espigoladores d'anys i segles arrere, recollidores de les sobres de gra de les collites de cereals, que aprofitaven al màxim els recursos en una societat en què el balafament era escàs o inexistent, amb els comportaments actuals, en els quals captaires i pobres, però també militants de la sostenibilitat i l'autosuficiència, són els nous espigoladors en les ciutats i els camps actuals, on el balafament, no sols d'aliments, és la norma.

L'autora, a través de la seua obra, recorre diversos espais de la geografia francesa, en els quals, a través de les experiències de diverses persones en diverses situacions, mostra la incongruència del balafament com a tal, i com la supervivència en uns casos, l'elecció d'una manera de vida, o una simple afició estan basades en l'aprofitament dels recursos que la major part de la societat malgasta sense plantejar-se una mínima reflexió.

El documental, sense ostentacions tècniques de cap tipus, és un treball personal i íntim, en el qual l'autora no deixa de ser una espigoladora, una espigoladora de persones. L'autora es convertix en una protagonista més del documental ja que interacciona amb la càmera i amb els personatges que van apareixent. Busca sense parar persones en situacions que poden ser marginals en la societat, persones amb una mentalitat diferent, conscienciades en uns casos, superades per la realitat en altres, però que en tot cas, Agnès Varda, els arreplega en el seu medi, sense artificis reflectint la seua realitat i provocant l'expectador.

Apareixen situacions més suportables com aquelles en què s'espigolen camps de pomeres o vinyes, com un simple complement a l'economia familiar o per a aconseguir aliments de forma barata, situacions dures, com aquelles en què hi ha persones que es veuen obligades a rebuscar entre el fem de mercats i supermercats aliments rebutjats per diverses causes, però que a ells els permeten sobreviure, o simplement situacions en què les persones han triat usar eixos elements rebutjats, tant aliments com residus d'altres tipus, per a sobreviure o realitzar un projecte personal.

Les imatges d'este documental, encara que ja amb uns 12 anys de vida, són de plena actualitat, es veuen diàriament en els nostres carrers, i estan en alça. Són cada vegada més les persones que busquen aliments o altres coses en els contenidors urbans i espigolar en els camps de cultiu i en les hortes també va en alça, i s'observa cada vegada més persones arreplegant eixes creïlles, cebes..., que no han sigut collides i queden abandonades en el camp.

Una obra, la factura de la qual, ja acusa el pas dels anys, però que manté intacte, per desgràcia, l'interés del seu contingut, que continua estant absolutament vigent, i que, donada l'actual, crisi econòmica hauria de ser revisada ja que els pecats que denuncia segueixen produint-se ara més que mai, d'una forma inconscient i incongruent.

Víctor Benloch

Biòleg. Tècnic del Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana.

4. LES BONAS PRÀCTIQUES AMBIENTALS

SIMBOLOGIA AMBIENTAL (III)

En este tercer lliurament per a donar a conèixer els principals símbols que poden portar associats els productes comercials, relacionats amb les seues característiques ambientals, podrem conèixer alguns anagrames relacionats amb la gestió dels elements d'origen dels quals deriven, de les seues característiques i també relacionats amb la gestió de residus.

D'estos símbols, hi ha alguns que ja són coneguts per una part important de la població, encara que en moltes ocasions no se'n sap el que volen dir exactament, és el cas del punt verd, que ja va sent un símbol molt habitual al envasos però que la gent interpreta d'una forma parcial en moltes ocasions, donant-li una significació de reciclable quan realment no vol dir exactament això. Els altres símbols són menys coneguts encara que no són massa difícils de trobar en diversos productes, excepte el corresponent al SDDR que és molt poc habitual encara.

La simbologia ambiental que porten molts productes ens servirà per a poder triar-los en les nostres compres, sempre que la coneguem i l'entenguem. És, per això, necessari difondre estos símbols i el seu significat per a permetre que la seua presència siga un element que els consumidors tinguen en compte a l'hora de fer la seua elecció.

ÀNGEL BLAU

Es tracta d'un logo alemany que té com a emblema l'Àngel Blau, símbol del Programa de la Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUD).

Els criteris per a atorgar este logo es basen en l'estudi de les diferents etapes del cycle de vida del producte que es tracte i pel possible dany ambiental que puga causar. D'acord amb estos principis, esta etiqueta ecològica s'atorga a aquells productes la qualitat ecològica dels quals ha demostrat ser superior, comparativament, a la d'altres productes que complixen la mateixa funció.

Este símbol apareix fonamentalment en productes de papereria a Espanya procedents d'Alemanya.

www.blauer-engel.de/en/index.php

CIGNE BLANC

L'etiqueta amb el Cigne Blanc es basa en l'emblema del Consell Nòrdic.

Esta etiqueta ajuda als consumidors a identificar els productes que causen un mínim impacte ambiental.

Avalua el cycle de vida del producte analitzat, incloent-hi els processos de producció, ús i eliminació.

Este símbol apareix, fonamentalment, en productes de papereria que es comercialitzen a Espanya.

www.nordic-ecolabel.org/

OEKO TEX

L'etiqueta Oeko-Tex dels articles tèxtils té el seu origen en la norma OTN100, creada per l'Institut d'Investigació Tèxtil Austríac. Este institut junt amb l'Institut alemany d'Investigacions Hohenstein funden l'Associació Internacional d'Investigació i Assaig en el camp de l'Ecologia Tèxtil i creen, en 1992, l'Oeko-Tex Standard 100, que conté els criteris i els mètodes d'anàlisi que s'apliquen per a l'etiquetatge. Esta associació té actualment nombrosos associats, l'AITEK és el soci espanyol.

Este símbol apareix en els productes tèxtils en què s'ha verificat que s'efectuen anàlisi i el control de les substàncies nocives i que, per tant, són "segurs" per a la salut.

www.oeko-tex.com/

PUNT VERD

Este símbol apareix en els envasos dels productes que estan associats a un sistema integral de gestió dels residus. El Punt Verd implica una garantia de recuperació que informa que l'envasador ha pagat perquè l'envàs d'eixe producte, quan es converteix en residu, siga gestionat de manera correcta, és a dir, que siga reciclat o valorat prioritàriament. Els consumidors paguen, en el preu del producte, una xicoteta quantitat per a mantindre este sistema.

Este logotip assegura que si el residu d'envàs és dipositat en el contenidor adequat entra en un circuit de reciclatge, de manera que els materials recuperats a través d'este sistema són reintroduïts en les cadenes de producció. D'esta manera s'estalvien matèries primeres i energia, i es redueix la quantitat de fem que va a abocador.

És el sistema més estès a Espanya per a la gestió dels residus d'envasos.

www.ecoembes.com/es/gestion-de-empresas-adheridas/Paginas/el-punto-verde.aspx

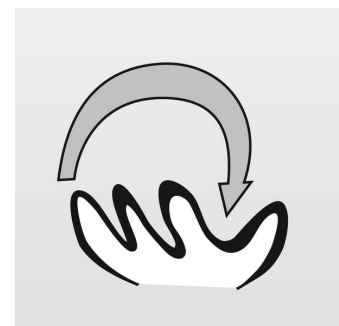
SISTEMA DE DEPÒSIT, DEVOLUCIÓ I RETORN D'ENVASOS

Han de dur este logotip tots els envasos posats en el mercat que no incorporen el Punt Verd. Significa que l'envàs està acollit a un sistema de depòsit, devolució i retorn.

Este sistema és un dels dos que preveu la llei per a gestionar este tipus de residus. Cada vegada que es compra un envàs amb este símbol s'ha de pagar una xicoteta quantitat com a depòsit, que serà reembossada quan es retorne l'envàs usat o els residus.

Este sistema, a hores d'ara, és molt minoritari a Espanya.

www.retorna.org/es/elsddr/proposta.html

Víctor Benlloch
Biòleg. Tècnic del CEACV

5. ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL D'ALTRES ENTITATS

CENTRE PROVINCIAL D'ENERGIES RENOVABLES (CPER). DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE CASTELLÓ

EL CENTRE

La Diputació de Castelló, com a institució responsable del govern provincial, ha demostrat sempre la seua sensibilitat i preocupació pel medi ambient en el conjunt del nostre territori, i com no podia ser de cap altra manera, per les energies renovables com a instrument de sostenibilitat i desenvolupament local.

Per este motiu, la Diputació de Castelló va participar en el **Projecte RuralSol**, un projecte europeu finançat a través de la iniciativa comunitària **INTERREG III B SUDOE** mitjançant fons FEDER, l'objectiu principal del qual és el foment de les energies renovables, la coresponsabilitat energètica i l'educació ambiental relacionada amb el consum d'energia.

Este projecte va ser el que va servir de punt de partida per a la creació d'un centre especialitzat en l'àrea de les energies renovables que poguera cobrir estos objectius i que servirà d'espai de reflexió i debat en pro del desenvolupament sostenible de la província de Castelló: el **Centre Provincial d'Energies Renovables**.

INSTAL·LACIONS

Les instal·lacions del **CPER** estan pensades per a ser demostratives de les energies renovables, de l'estalvi i l'eficiència energètica. Volem que el centre siga un recurs educatiu en si mateix i així puguen veure en primera persona la utilitat pràctica dels diferents tipus d'energies renovables.

- Al CPER trobareu:
- Aula
- Taller
- Energia solar
- Energia eòlica
- Energia geotèrmica
- Biomassa

Aula

El CPER disposa d'una aula de formació amb capacitat per a 50 persones on s'imparteixen els programes educatius i es realitzen xerrades i jornades especialitzades.

Taller

Al taller del CPER Laboratori de les Energies es realitzen experiments relacionats amb les energies renovables i l'eficiència energètica.

Exemples d'estes pràctiques són el Taller de la Il·luminació i el Taller de l'Energia Hidràulica.

Energia solar

La instal·lació d'energia solar fotovoltaica del CPER produïx energia per al consum elèctric propi del centre. Podreu veure les plaques a la Terrassa de les Energies i les bateries a l'habitació d'instal·lacions.

L'energia solar tèrmica la tenim representada amb un termo solar, que és el que proporciona l'aigua calenta als banys del centre. També podreu veure'l a la Terrassa.

El centre també disposa de fanals solars per a l'enllumenat exterior.

Energia eòlica

Podreu veure el funcionament de l'energia eòlica gràcies a l'aerogenerador instal·lat a la Terrassa de les Energies, que produïx energia per al consum del centre. S'acumula l'energia produïda a les bateries instal·lades a l'habitació d'instal·lacions.

Energia geotèrmica

La calefacció i l'aire condicionat dels edificis els obtenim de l'energia de la Terra, l'energia geotèrmica. La instal·lació recorre tota la superfície de la nostra parcel·la a un metre de profunditat, encara que part de la instal·lació la podreu veure a l'habitació d'instal·lacions.

Biomassa

L'energia de la biomassa la tenim representada gràcies a una plantació de conreus energètics representatius. Al CPER trobareu conreus tant per a produir calor i electricitat, com biocombustibles.

OBJECTIUS

- Demostrar el funcionament i la utilitat pràctica de les energies renovables mitjançant la formació i la informació.
- Conscienciar sobre la importància de protegir, preservar i revalorar el medi ambient.
- Fomentar l'ocupació en el sector de les energies renovables.
- Promoure el desenvolupament econòmic i social a les zones rurals desfavorides, informant sobre la possibilitat que nous sectors relacionats amb l'energia puguin desenvolupar-ne l'activitat econòmica.
- Dinamitzar el mercat local de les energies renovables i de l'eficiència energètica, de manera que es compti amb la col·laboració del nombre més gran possible d'agents locals.
- Assessorar municipis, tècnics municipals i públic en general.

A QUI VA ADREÇAT?

Al CPER rebem les visites dels centres escolars de la província, associacions de mestresses de casa i jubilats i alumnes d'escoles taller i tallers d'ocupació, amb diferents adaptacions dels continguts impartits depenent del nivell.

6. CONEIX EL CEACV

PLANTA GENERADORA D'ENERGIA SOLAR FOTOVOLTAICA

Entre les instal·lacions del Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana (CEACV) es troba la planta generadora d'energia solar fotovoltaica que genera i abasteix d'electricitat a este.

Ubicada en una parcel·la d'uns 900 m², en la zona oest dels terrenys del CEACV, comprèn la instal·lació pròpiament dita de les plaques solars fotovoltaïques i d'una caseta que alberga els inversors (convertidors de corrent continu en alterna i/o viceversa) i l'equip de control de la planta.

La superfície de plaques solars supera els 150 m², i està composta per 100 panells disposats en tres bateries fixes però orientades cap a la millor optimització de la llum solar, la qual cosa permet la generació d'una mitjana de 18000 Kwh a l'any.

Esta energia s'utilitza totalment per a autoconsum i serveix, en part, per a reduir el cost energètic del CEACV, però també, i el més important, és que serveix com a element demostratiu i educatiu ja que els usuaris del centre hi poden realitzar una visita guiada que els permet conèixer el funcionament i els beneficis derivats de l'energia solar fotovoltaica. A més, l'ús d'esta energia va permetre evitar l'emissió de 3,7 tones de CO₂ durant l'últim any, i va contribuir així a no agreujar els efectes del canvi climàtic.

Rafael Todolí

Biòleg. Tècnic del CEACV

7. EL FULL DE L'HORT

Com ja sabeu el CEACV disposa entre les seues instal·lacions de l'Hort Històric de la Comunitat Valenciana, un espai on s'arplega la història dels cultius a la Comunitat Valenciana i es mostra la relació de l'home amb el medi ambient a través de l'agricultura. A partir d'este butlletí, dedicarem una secció a conèixer millor l'hort, els seus cultius i altres temes relacionats amb este espai tan característic.

EL CULTIU DE TEMPORADA

Què saps de l'albergina?

L'albergina (*Solanum melongena*) és una planta anual de la família de les solanàcies com les creïlles, les tomaques i els pimentons.

Es tracta d'un cultiu molt antic (abans del 2000 a. C.), el seu origen se situa en el sud-est asiàtic i va ser transportada més tard per comerciants àrabs fins al nord d'Àfrica. En l'Edat Mitjana s'introduïx a Europa des d'on s'estén el seu cultiu pels països mediterranis.

És un cultiu de climes càlids i secs, per la qual cosa es considera un dels més exigents en calor. Suporta bé les temperatures elevades, i arriba a tolerar fins a 40-45°C.

La seua composició és bàsicament aigua (92%) i el mineral més abundant és el potassi, a més de contindre vitamina A, B1, B2, B3, C i folats.

Hi ha diferents varietats d'albergines en funció de la forma del fruit i del seu color. Quan vages a la compra, tria aquelles varietats més pròximes a la teua localitat. Et sorprendrà descobrir que a la Comunitat Valenciana es cultiva l'albergina llistada de Gandia.

En anglés, l'albergina es coneix com "planta dels ous" (*eggplant*) ja que les primeres varietats que es van introduir a Europa tenien forma d'ous.

EL REFRANYER DIU...

Si no regues per juliol, tot l'any el camp es dol.

En agost, figues i most.

A LA TAULA!

Receptari

Este mes, l'ecoxef del CEACV ens recomana un plat molt típic de l'estiu, l'escalivada.

(Escalivar: torrar al caliu o sobre la brasa xicoteta que es conserva entre les cendres d'una foguera).

Ingredients: albergina, pimentó, ceba i tomaca. Oli, sal i all per al condiment.

Elaboració: torrar les verdures, a la graella o al forn, i deixar-les refredar per a després pelar-les i espanyolar-les. Per a servir, es tallen en llargues tires de forma longitudinal i s'adoben amb oli d'oliva i sal, i se sol afegir all a trossos xicotets. Bon profit!

QUADERN DE L'HORTOLÀ

**Durant estos mesos
no t'oblides de...**

Regar, tin en compte no mullar la planta sencera per a evitar l'atac de fongs.

Encoixinar la terra amb palla o amb les restes dels cultius, ja que esta pràctica ens ajudarà a estalviar aigua i mantindre la terra més fresca.

Preparar la terra per a sèmres i trasplantaments dels cultius de tardor:

- **Plantació:** cols, encisams, fesols i tomaques tardanes, vares de carxofes i creïlles d'estiu, encara que són més complicades que les creïlles d'hivern.
- **Sembra:** encisams, cebes, alls porros, espinacs, naps, faves primerenques.

Eliminar les fruites podrides, ja que estes constitueixen un mitjà molt adequat perquè es desenrotllen fongs i insectes, com per exemple la mosca de la fruita.

Elaborar conserves per a consumir la vostra pròpia fruita la resta de l'any.

Arreplegar les llavors de les vostres hortalisses d'estiu per a poder plantar-les l'any que ve o, millor encara, per a intercanviar-les amb altres agricultors.

Pepa Ferrando

Biòloga. Educadora del CEACV

8. Activitats al CEACV

Programes temàtics

El CEACV ofereix de setembre a desembre de 2012 els programes temàtics següents.

- [Setmana Europea de la Mobilitat](#)

La Setmana Europea de la Mobilitat (SEM), és una campanya per promoure la mobilitat eficient i sostenible. Enguany amb el lema "mou-te en la bona direcció" es pretén fer reflexionar al voltant del paper que els Plans de Mobilitat Urbana Sostenible poden jugar en les nostres ciutats.

En el marc d'esta setmana el CEACV ha preparat un conjunt d'accions a desenvolupar entre el 17 i el 21 de setembre de 2012 amb grups escolars de qualsevol edat i altres col·lectius.

- [Setmana Europea de la Prevenció de Residus](#)

Emmarcat en la Setmana Europea de Prevenció de Residus (EWWR) que es realitza entre el 17 i el 25 de novembre de 2012, el CEACV fa una sèrie d'accions per tractar de conscienciar sobre la importància de reduir la producció de residus.

A més el CEACV com a responsable de coordinar les accions de la Comunitat Valenciana proporciona la informació necessària perquè els ciutadans, les entitats, les empreses, l'administració, les associacions, les ONG participen en l'EWWR, validen les seues accions i estes siguen arreplegades en el catàleg

europèu accions.

Les activitats a desenvolupar en el CEACV es realitzaran entre el 19 i el 30 de novembre de 2012

- [De l'olivera a la premsa i de la premsa al rebost](#)

Les activitats es faran entre els dies 22 d'octubre i 2 de novembre de 2012, i els seus destinataris principals són els grups d'escolars d'educació infantil, primària i primer cicle de secundària.

L'objectiu principal és donar a conèixer el gran valor històric, cultural, natural, gastronòmic i social que té el cultiu de l'olivera i la producció i l'ús dels seus fruits.

- [Consum responsable](#)

Programa temàtic a realitzar entre el 10 i el 21 de desembre de 2012 amb l'objectiu principal de fomentar el consum responsable entre els participants. Consum ètic, ecològic, solidari i comerç just són termes que es treballaren durant estes jornades.

Els destinataris d'estes activitats són grups d'infantil, primària i secundària així com els grups d'adults que visiten el CEACV

Jornada Familiar

**"A l'estiu,
color a l'hort"**

30 agost 2012

Activitat lúdica i divertida per a grups familiars, pensada per a disfrutar i aprendre entorn a l'hort i els productes que obtenen a l'estiu.

Una jornada on l'emparat serà el protagonista de les nostres aventures

**Activitat gratuïta
Horari 9.30 h a 11.30 h.**

ACTIVITAT EN FAMÍLIA

Inscripció: 962 680 000

Més informació:

www.cma.gva.es/ceacv

Programa formació presencial

A través dels seminaris i el programa de tallers FORMA'T, ACTIVA'T, i tallers formatius dirigits preferentment a desocupats, es completa el programa de formació presencial 2012.

• **FORMA'T**

Amb l'objectiu de proporcionar coneixements i experiències pràctiques, aplicables i reproduïbles sobre diferents temes que ajuden a ampliar els recursos de persones interessades a desenvolupar activitats d'educació ambiental s'han creat estos tallers a desenvolupar en el CEACV al llarg de 2012.

Programa de tallers FORMA'T:

- *Disseny d'activitats per a l'educació ambiental.*
28-29 novembre de 10 a 13 hores
- *Fonts de documentació per a l'educació ambiental.*
18 d'octubre de 16 a 19 hores.
- *Interpretació i disseny d'itineraris per a l'educació ambiental.*
24 d'octubre de 10 a 14 h i de 15 a 18 hores.
- *Disseny de recursos digitals per a l'educació ambiental.*
8 i 15 de novembre de 16 a 19 hores.
- *Avaluació i qualitat en educació ambiental.*
29 d'octubre de 16 a 20 hores.
- *Disseny de publicacions curtes per a l'educació ambiental.*
19-20 de novembre de 10 a 13 hores.
- *Dinàmiques de grup i jocs per a l'educació ambiental.*
16 d'octubre de 10 a 14 hores i de 15.30 a 18.30 hores. 17 d'octubre de 10 a 14 hores.

• **ACTIVA'T**

Tallers de formació sobre biodiversitat i la seua gestió destinats a persones que hagen treballat, treballen o vullguen treballar o desenvolupar activitats en temes relacionats amb la biodiversitat i la seua gestió.

Programa tallers ACTIVA'T:

- *Introducció a la custòdia del territori.*
2 d'octubre de 9.30 a 14.30 hores i de 15.30 a 17.30 hores.
- *Lluita contra les espècies invasores.*
25 d'octubre de 9 a 14 hores.
- *Introducció a l'ornitologia.*
14 de novembre de 10 a 14 hores.
- *Introducció a la biodiversitat valenciana i la seua gestió (40 hores).*
6 al 22 de novembre.

• **SEMINARIS**

Seminaris d'Educació Ambiental dirigits al professorat de primària, secundària, batxillerat i cicles formatius. Monitors, educadors o tècnics en educació ambiental o animació sociocultural.

Programa SEMINARIS:

- *Mobilitat sostenible.*
22 de setembre de 2012.
- *Comunicar el canvi climàtic*
20 d'octubre de 2012.
- *Ecoauditoria escolar.*
17 de novembre de 2012.

Informació i inscripció:

Tel. 962 680 000

www.cma.gva.es/ceacv

ceacv@gva.es

Programa formació en línia

Dins del programa de formació en línia en matèria de medi ambient, el CEACV té prevista la realització de diversos cursos de formació entre setembre i desembre de 2012.

- **PROGRAMA FORMATIU SAPS GENERALITAT VALENCIANA. Cursos:**

El reciclatge de residus d'origen domèstic

Edicions 2012

17 de setembre al 19 d'octubre
29 d'octubre a 30 de novembre

Més informació
www.saps.gva.es

Bones pràctiques ambientals a la llar

Edicions 2012

17 de setembre al 19 d'octubre
29 d'octubre a 30 de novembre

Combatre el canvi climàtic des de la llar

Edicions 2012

17 de setembre al 19 d'octubre
29 d'octubre a 30 de novembre

- **PROGRAMA FORMATIU E-FORMACIÓ-CAMPUS AMBIENTAL. Cursos:**

Introducció a la gestió ambiental empresarial

Edicions 2012

17 de setembre al 30 de novembre

Més informació: <http://www.cma.gva.es/ceacv>

MATINEJA A L'ALQUERIA DELS FRARES

Nou programa de visites guiades i gratuïtes a l'Alqueria dels Frares, lloc on s'emplaça el CEACV.

La visita s'ofereix tots els dies laborables dels mesos de juliol i agost, i començarà a les 9:30 h

<http://www.cma.gva.es/ceacv>

ceacv@gva.es

Carmen Ruiz
Educatora del CEACV

9. EL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CEACV

- **Es poden realitzar consultes en sala.** La biblioteca disposa de consulta de materials en sala i d'assessorament d'un tècnic sobre qualsevol dubte que puga sorgir. També disposa d'un ordinador connectat a Internet per a qualsevol recerca d'informació o per a poder realitzar tasques que requerisquen un suport informàtic. Es poden fer recerques dels documents del Centre de Documentació del CEACV a través de la base de dades del CIDAM.
- **Utilitzar el servei de préstec extern.** Permet el préstec de fins a quatre documents durant un termini màxim de 15 dies. El préstec pot ser presencial o per correu. En aquest últim cas l'enviament de materials està limitat a un pes màxim de 3 kg. La devolució de documents per correu sempre és a càrrec de l'usuari.
- **Recerques bibliogràfiques.** El Centre de Documentació del CEACV realitza, a petició dels usuaris, recerques bibliogràfiques per temes entre els materials que té disponibles.

Tècnic del Centre de Documentació–Biblioteca del CEACV: Víctor Benlloch

Tel. consulta: 96 268 00 00   Fax: 96 267 29 44

Correu electrònic: biblioteca_cea@gva.es

Devolució per correu postal: CEACV. Apartat de correus 100. 46520 Port de Sagunt (València).

Horari: de dilluns a divendres de 9:00 a 14:00 hores, i de dilluns a dijous de 16:00 a 18:00 hores. (Vesprades d'estiu tancat).

Ubicació del CEACV:

CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Alqueria dels Frares. Partida de Gausa.
Carretera de la Siderúrgica, km. 2
46500 Sagunt (València)

El Centre de Documentació del CEACV sol·licita la cessió o donació de bibliografia per a incrementar els fons destinats a ús públic.

10. NOVETATS REBUDES AL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CEACV

DOCUMENTS INCORPORATS AL FONS BIBLIOGRÀFIC DURANT ELS MESOS DE MARÇ, ABRIL, MAIG I JUNY DE 2012

---

0. EDUCACIÓ AMBIENTAL

- 🌱 Descubre el equilibrio sostenible con Ploppy. Ministerio de Educación y Ciencia. .
- 📖 Guia dels residus urbans de Betxí. Cap a la sostenibilitat. Fundació Novesendes. 2009.
- 🌱 Juega con nosotros. Biodiver. Fundación Biodiversidad*.
- 🌱 Guia didáctica. Museu Comarcal de l'Horta Sud. 2001.

1. MEDI NATURAL

- 🌱 El mejillón cebra. Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio ambiente. 2011.
- 📖 Buenas prácticas de paisaje. Líneas guía. J. Busquets (Coord y dir.). Generalitat de Catalunya. 2007.
- 📖 Flora valentina. Volum I. G. Mateo et al. Fundació Valenciana per al medi ambient. 2011.
- 📖 Plan andaluz de humedales (Documental). Junta de Andalucía.

2. ASSENTAMENTS HUMANS

- 📖 El uso del suelo en la C.V. Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports. 1995.
- 📖 Espacio urbano y política de vivienda. A. Pedro. Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports. 2000.

4. POLÍTICA AMBIENTAL

- 📖 Incidencia de la infraestructura viaria sobre la fauna en tres humedales de la Red Natura 2000 en la Comunitat Valenciana. CMAAUH. 2008.
- 📖 La gestión de los recursos hídricos en vísperas del siglo XXI. Actas y ponencias. Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports. 1990.
- 🌱 Eco rice. Fundación C.V. Región Europea. 2007.

5. DRET I LEGISLACIÓ

📖 Etiqueta ecológica de la UE. Reglamento (CE) nº 66/2010. CMAAUH. 2010.

6. GESTIÓ AMBIENTAL

📖 Guía de mejores técnicas disponibles para el sector de fabricación de baldosas cerámicas en la C.V. CMAAUH. 2010.

PUBLICACIONS PERIÒDIQUES

📖 Eroski consumer. Núm. 163, 165.

📖 Seguridad y medio ambiente. Núm. 125, Núm. Especial prevención.

📖 Mètode. Núm. 73.

📖 Aves y naturaleza. Núm. 9.

📖 Ambienta. Núm. 98, 99.

📖 Estratos. Núm. 101, 102.

📖 Páginas de información ambiental. Núm. 38.

📖 Boletín refugiados. Núm. 1.

📖 En acción. Núm. 34.

📖 Tecnología del agua. Núm. 329.

📖 Biodiversitat. Núm. 17.

Vosté rep aquest correu electrònic perquè s'ha donat d'alta en la Llista de distribució del CEACV. En compliment de l'establert en la Llei orgànica de protecció de dades de caràcter personal (Llei 15/1999) l'usuari podrà exercir els seus drets d'accés i rectificació de les seues dades personals als fitxers del CEACV mitjançant l'enviament d'un correu electrònic a la següent adreça de correu electrònic: biblioteca_cea@gva.es o la cancel·lació d'aquestes.